

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: POHLED ODBORNÉ VEŘEJNOSTI NA DĚTSKÉ DOMOVY A PĚSTOUNSKOU PÉČÍ

Autor práce: Bc. Barbora Voborníková

Obor studia: Etika v sociální práci

Posudek vypracoval: Mgr. Petra Tlčimuková, Ph.D.

Datum: 5. 6. 2020

V Úvodu autorka uvádí, že „cílem práce je prohloubení pohledu na dětské domovy a pěstounskou péči o nově získané názory a argumenty odborné veřejnosti a autorů odborných publikací. Vhodnost těchto dvou náhradních forem výchovy je vtéto práci posuzována především ze dvou hledisek. Prvním hlediskem je jejich schopnost uspokojovat psychické potřeby dětí a mladistvých, druhým hlediskem je jejich vliv na další psychický vývoj dětí a mladistvých“ (6). Prohloubení pohledu a rozšíření spektra pohledů jsou dvě ne nutně ruku v ruce jdoucí cíle: není jasné zda chce autorka získat nové vědění či pouze rozšířit stávající diskuzi o další hlasy. Zároveň nepovažuji považovat za zdroje dat již existující odbornou literaturu a hlasy odborné veřejnosti (neuvádí, jak tyto získá) zároveň. Následně uvádí, že chce ověřovat a porovnávat vhodnost obou forem náhradní péče z pohledu psychologického. Zde tedy čtenář očekává, že bude zvolena jedna teorie potřeb, jejíž platnost bude autorka ověřovat, tedy bude se tázat, zda obě varianty naplňují potřeby dětí. Není jasné, co dále míní „dalším psychickým vývojem“, a jak chce tento problém výzkumně uchopit (longitudinální výzkum, srovnání před a po vzetí do péče apod.). Cíl práce tedy nepovažuji za zcela jasně vydefinovaný, což předznamenává další problematické dimenze práce.

Na straně 7 je uvedeno, že jádrem práce má být empirické šetření („Šestá kapitola byla realizovaná pomocí empirického šetření, při kterém byly mapovány názory odborné veřejnosti pomocí dotazníku... Oslovení v rámci šetření byli psychologové, pedagogičtí a sociální pracovníci“). Toto nicméně ze struktury práce není jasné. Práce je rozdělena do 7 kapitol, Úvodu a Závěru, přičemž výraznou nadpolovinu textu tvoří teoretická část, a to zejména kapitola týkající se potřeb mladistvých. Výzkumná část začíná prakticky až na straně 56 a je koncipována do tří částí, z nichž každý se věnuje tématu z pohledu jednoho ze tří avizovaných oborů. Tato část je v porovnání z ostatními nadmíru skromná. Následuje ještě kapitola informující o pohledu médií, což vzhledem k výzkumné otázce nedokážu zdůvodnit. Strukturu práce nepovažuji za šťastně zvolenou – bylo by vhodné a

diplomové práce hodné, kdyby byly ponechány kapitoly týkající se dětských domovů a pěstounské péče, do nichž by autorka zakomponovala téma rodičovství a potřeb dětí a dospívajících tak, jak se objevuje v odborné literatuře. Předešlo by se tím schématické a spíše školsky vyznívající struktuře, kde na sebe jednotlivé kapitoly nenavazují a jsou nevyvážené. Celá pátá kapitola měla být zapracována do takto navržené první poloviny práce, která má z principu pokrývat stávající odbornou diskuzi k tématu. Nebývá zvykem rozdělovat kapitoly podle jednotlivých autorů, naopak již bakalářská právě vyžaduje schopnost studenta prokázat, že přístupy jednotlivých autorů dokáže autorsky propojit do jedné plynulé diskuze. Naopak představení výzkumu, který je prezentován jako stěžejní část práce (56), měl být věnován mnohem větší prostor.

Nedožíváme se bohužel nic směrodatného ke způsobu výběru vzorku ani metodě analýzy dat. Metodologii výzkumu autorka odbývá poznámkou, že „pro tuto část práce byl vytvořen dotazník a byla požádána předem vyselektovaná odborná veřejnost o jeho vyplnění“ (56). Dále autorka avizuje, že „dotazník spolu s výsledky a grafy dotazníkového šetření je umístěn v přílohách této práce“ (56). K zamyšlení je jistě také otázka nad vhodností dotazníku jakožto nástroje sběru dat, když téměř po každé otázce ve formuláři následuje výzva ke zdůvodnění odpovědi (volná výpověď). Kapitoly věnující se pohledu jednotlivých specializací jsou stručné a svým obsahem nedostatečné. Zůstává otázkou, z jakého důvodu je zařazena kapitola o médiích („poslední část práce věnována tomu, jak jsou dětské domovy a pěstounská péče prezentovány široké veřejnosti v oblíbených elektronických masmédiích“ (62)). Tuto kapitolu provází ničím nepodložené výroky typu: „aktuálně je u nás asi nejčastěji zmiňována Nadace Terezy Maxové dětem (62) či „v elektronických médiích jsou nejčastěji uváděny překážky (62).

Tvrzení uvedené v Závěru, že „diplomová práce více prohloubila mé dosavadní poznatky týkající se problematiky dětských domovů a pěstounské péče. Práce naplnila předem stanovené cíle, jelikož došlo k prohloubení pohledu na danou problematiku, zároveň byla v práci posuzována vhodnost těchto dvou forem náhradní výchovy (67) nepovažují za vhodně zvolené. Prohloubení znalostí studenta při psaní diplomové práce se sice očekává, nicméně není dostatečným cílem takového snažení. Tím by mělo být získání originálního/nového poznání k danému tématu ne pouze pro studenta, ale pro akademickou obec. Diplomová práce má za cíl obohatit stávající odborné vědění. O splnění tohoto cíle bohužel nejsem v případě předkládané práce přesvědčena, a to především ze zásadních nejasností týkajících se zpracování empirického výzkumu a jeho vpravdě podřadném postavení v rámci celku práce. Mnohem zajímavěji se mi pak jeví možnost analýzy médií, která je jakýmsi přívěskem celého textu a která má sama o sobě své metodologické problémy. Mohla být nicméně zajímavým jádrem práce, i kdyby nabídla „pouze“ tematickou analýzu dat na dobře zvoleném vzorku.

V Závěru se dozvídáme, že „vhodnost dětského domova a pěstounské péče, byla posuzována především na základě schopnosti uspokojit psychické potřeby dětí a mladistvých“ (67). Nicméně bych očekávala, že tato informace zazní v podobě přesně stanovené hypotézy v metodologické části práce, jenž zcela absentuje. Samotný cíl práce vzhledem ke zvolenému postupu se totiž zdá být jiný – autorka se prakticky jala ověřovat názorovou shodu mezi odborníky/autory odborných publikací, jejichž stanoviska popsala v prvních kapitolách, a dalšími výhradně českými odborníky z praxe. Pokládám si otázku, jaký smysl mělo vůbec porovnávat názory povětšinou českých odborníků (kteří samontí představují nejasný vzorek) na vzorku, jehož charakter neznáme a lze předpokládat, že není reprezentativní. Dokázala by toto autorka objasnit, obhájit, popřípadě navrhnout konkrétní úpravy v designu výzkumu? Jak by konkrétně postupovala, kdyby se chtěla věnovat výhradně tematické analýze online médií? Na závěr autorka poznamenává, že „obecně lze říci, že pěstounská péče je vhodnější alternativou než dětský domov. Avšak tento názor nelze plošně aplikovat na všechny dětské domovy a pěstounskou péči, jelikož každý dětský domov nemusí být stejný, stejně tak pěstounská péče. Všechny dětské domovy nemusí být špatné a každá pěstounská rodina nemusí být dobrá a fungující. Věřím, že dobrý dětský domov může být pro dítě a mladistvého lepší než špatná biologická nebo náhradní rodina“ (68-9). Brání se tedy generalizaci, nicméně kvantitativní výzkum, o který se pokoušela, k jisté generalizaci má směřovat, má ji umožňovat. Za druhé, kdyby si autorka určila jasnou hypotézu a proměnné, mohla by, a to bych očekávala, že bude výstupem její práce, zjištění o vztahu kvality náhradní péče o dítě/mladistvého a jeho psychického zdraví z pohledu odborníků z praxe.

Celkově hodnotím práci stupněm 4 a doporučuji k obhajobě.